

Κυριακή 2 Σεπτεμβρίου 2018

77

<http://www.tovima.gr/culture/>

εικαστικά

Ο χαμένος παράδεισος του Λόφου

Μετά τη μεγάλη της επιτυχία, η έκθεση του Νίκου Παπαδόπουλου στο **Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης** αφηγείται εκ νέου τις αλλαγές του τοπίου στου Φιλοπάππου που βρέθηκε πρόσφατα στην επικαιρότητα με τον πιο δυσάρεστο τρόπο

ΤΗΣ ΜΑΡΙΛΕΝΑΣ ΑΣΤΡΑΠΕΛΟΥ

Οταν πρωτοείδα τον περασμένο Μάιο φευγαλέα τον τίτλο «Flora Filoparrou: ένα ταξίδι από την Πόλη των Βράχων στον κήπο» σκέφτηκα προς στιγμή ότι η έκθεση του Νίκου Παπαδόπουλου στο **MIET** αφηγείται την ιστορία μιας κομποπολίτισσας Αθηναίας. Ημουν σαφέστατα επηρεασμένη από ένα ποικιλοτρόπο σχέδιο μιας παρέας που κάνει ανέμελη πικνίκ απ' όπου ξεχώριζε η γελαστή μορφή μιας νεαρής γυναίκας. Την επόμενη στιγμή το μυαλό έκανε τις απαραίτητες συνδέσεις. Flora όπως λέμε χλωρίδα, Νίκος Παπαδόπουλος όπως λέμε εικαστικός με έργα που έχουν ως κοινό τόπο τη φύση και τον κήπο. Στο **Μέγαρο Ευνόριδου** και λίγο αργότερα και στο Αναπαυτήριο Πικιώνης δίπλα στον Λουμπαρδιάρη όπου παρουσιάζεται ένα μικρό απόνομο παράστημα της βασικής έκθεσης, η αλήθεια αποκαλύφθηκε (και θα συνεχίσει να το κάνει, καθώς η έκθεση ξεκινά εκ νέου στις 4/9 στο **MIET** χάρη στην επιτυχημένη πορεία της). Η Flora δεν υπήρξε ποτέ και ο κατάφυτος λόφος ήταν κάποτε σκέτη πέτρα. Ήταν ένα συναρπαστικό αφήγημα. Θα μπορούσε μάλιστα να έχει ως εναλλακτικό τίτλο: «Το αυτονόητο του

φυσικού περιβάλλοντος δεν είναι καθόλου αυτονόητο». Για τον Νίκο Παπαδόπουλο όλα είχαν ξεκινήσει σε μια από τις πολλές βόλτες με τον σκύλο του στον λόφο, όταν αποφάσισε να αρχίσει να συλλέγει και να ταυτοποιεί τη χλωρίδα του. «Είναι ο λόφος Φιλοπάππου ένα τοπίο εξ ολοκλήρου έργο ανθρώπου που δημιουργεί ωστόσο την ψευδαίσθηση της φύσης; Είναι δηλαδή ένας κήπος;» έθεσε ένα ερώτημα προς διεπιστημονική διερεύνηση. Εφτασε μέχρι το Τμήμα Βοτανικής του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης για να το απαντήσει. Εκεί όπου φυλάσσεται η πρωτότυπη «Flora Graeca», οι 10 τόμοι με την πληρέστερη καταγραφή της ελληνικής χλωρίδας που έγινε το 1787 από τον βοτανολόγο Τζον Σμιθθορν και τον ζωγράφο Φέρνιναντ Μπάουερ και όπου επιπλέον υπάρχουν οι αδημοσίευστες υδατογραφίες του λόφου. Ήταν αλήθεια. Ο λόφος Φιλοπάππου δεν είχε φυτά εκείνη την εποχή. Μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα το σύμπλεγμα των τριών λόφων (των Μουσίων ή Μουσειού, της Πινύκας και των Νυμφών) που είναι σήμερα γνωστοί ως λόφος Φιλοπάππου (από το μαρμάρينو μνημείο του ευεργέτη των Αθηνών Γάιου Ιούλιου Αντύχου Φιλοπάππου) ήταν γυμνό από βλάστηση. Εξ ου και οι αρχαιολόγοι του 19ου αιώνα αναφέρονταν στην «Πόλη των Βράχων». Ο κατάφυτος λόφος είναι μια κατασκευή

και μόλις στο 1900 έγινε η οργανωμένη αλλά περιορισμένη φύτευση του από τη πριγκίπισσα Σοφία. Επειτα, το 1957 φυτεύτηκαν 20.456 φυτά όταν ο Δημήτρης Πικιώνης ανέλαβε εκτός από τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου της Ακρόπολης και την εκτέλεση μελέτης για τη χλωρίδα της περιοχής. Ο λόφος πάντως άρχισε να πρασινίζει χάρη στη διάχυση μιας τάσης για τη δημιουργία βοτανικών κήπων ως σύγχρονων Εδέμ. Είχε τις απαρχές της στην τρίτη αποστολή του Χριστόφορου Κολόμβου στην Αμερική, καθ' όσον εκείνος αντίκρισε τις ακτές της Βενεζουέλας και τα νέα είδη φυτών της πίστεψε πως βρίσκεται στον κήπο της Εδέμ. Από τότε ξεκίνησε ο επαναπροσδιορισμός της απεικόνισης αυτού του χαμένου παράδεισου, ο οποίος τελικά υπήρξε άμεσα συναρπαστικός αφηγηματικός και βιβλιογραφικός πηγάς και τις συνδύασε με τα προσωπικά βιώματα για να συνθέσει τη δική του γοητευτική ιστορία σε αυτό το διεπιστημονικό πρότζεκτ που διήρκεσε οκτώ χρόνια. Για να την αφηγηθεί δημιούργησε ένα «βιβλίο καλλιτέχνη» (artist's book) με μια σειρά σχεδίων που παρουσιάζονται μέσα σε προθήκες αλλά και ως επιτοίχιες συνθέσεις. Πρόκειται για την επιλεκτική ανασύνθεση προσωπικών βιωμάτων του στον λόφο ή πληροφοριών που συνέλεξε στη διάρκεια της έρευνάς του. Όπως η ουαρδιανή προθήκη που ανακάλυψε τυχαία ο γιατρός και εντομολόγος Ναθάνιελ Μπάγκσο Ουόρντ το 1829 και χρησιμοποιήθηκε για την αποτελεσματική μεταφορά των φρούτων από μακρινές χώρες στην Ευρώπη. Ή η σκηνή του πικνίκ με τη φανταστική κυρία Flora, όπου τελικά απεικονίζονται φίλοι του καλλιτέχνη καθώς γιορτάζουν τα γενέθλια ενός

«Απλό» 2016. Μολύβι και μελάνι σε χαρτί

μέλους της παρέας στον Λόφο. Καθένα από τα σχέδια είναι ζωγραφισμένα κουκκίδα την κουκκίδα με πένα ή μολύβι πάνω σε χειροποίητο ή βαμβάκερο χαρτί (και όχι με την ακίδα του εκτυπωτή όπως μπορεί να σε ξεγελάσει η πρώτη εντύπωση). Είναι συγκινητική η βαθιά προσήλω-

ση του Παπαδόπουλου στη χειροναξία της ζωγραφικής του και απηχεί τελικά το ενδιαφέρον κόσασε του έργου χωρίς να παραγκωνίζεται από αυτό. Μαζί με ορισμένα αποξηραμένα φυτά από τον Λόφο, λίγο χόμο απλωμένο σαν να βρίσκεται σε τραπέζι ανατομίας και μια εγκατάσταση με χάρτινα lego που απηχεί με παιγνιώδη τρόπο τις σειρές των τοίβλων που τοποθετούσε πλαγιαστά ο πατέρας

του γύρω από δεντράκια στην αυλή του, ο Νίκος Παπαδόπουλος δημιουργεί με σχεδόν σπαρακτική φροντίδα τον δικό του βοτανικό κήπο μέσα στο **MIET**. Η έκθεση στο **Μέγαρο Ευνόριδου, Αγίου Κωνσταντίνου 20 και Μενάδρου διαρκεί από τις 4/9 ως τις 22/9 και στο Αναπαυτήριο Πικιώνης ως τις 30/9. Η επιστημονική επιμέλεια ανήκει στη Φαίη Σήκα.**

Εγκατάσταση με φυτά από τον Λόφο

